

VAN REYBROUCK, Geert.
De Belgische fiscaliteit en parafiscaliteit in een Europees kader

Documentatieblad, Brussel, FOD Financiën,
LXe jaargang, nr. 5, juli-augustus 2000, pp.39 - 238

Samenvatting

In deel 1 bekijken we de federale Belgische belastingontvangsten in de voorbije drie decennia vanuit een administratieve invalshoek. De directe belastingen blijken het sterkst gestegen.

In deel 2 schetsen we het fiscaal kader binnen de Europese Unie. We stellen vast dat de unanimiteit binnen de Europese Raad nog steeds de stelregel is, wat inhoudt dat elke lidstaat over een veto-recht beschikt. De nationale soevereiniteit wordt echter steeds meer uitgehold, zowel door marktkrachten (de toegenomen mobiliteit van de belastinggrondslag kan in belastingerosie uitmonden), als door het optreden van de Europese Commissie en het Europees Hof van Justitie tegen fiscale concurrentievervalsing. Bovendien staat, naar aanleiding van de nakende uitbreiding van de Unie, het inperken van het veto-recht op de agenda.

In deel 3 beklemtonen we dat de relativiteit van de nationale soevereiniteit een argument vormt om bij internationale vergelijkingen het gewogen gemiddelde van nationale statistieken boven het ongewogen gemiddelde te prefereren. Daar zijn overigens ook goede rekenkundige redenen voor. We komen zodoende tot de bevinding dat de globale fiscale en parafiscale druk in België aanzienlijk hoger uitsteekt boven het OESO-gemiddelde dan courant wordt aangenomen. Met een globale belastingdruk van 46% ten opzichte van het BBP in 1997 bedraagt de afwijking tegenover het ongewogen gemiddelde 8,8 procentpunten, tegenover het gewogen gemiddelde loopt de afwijking echter op tot ruim 13 procentpunten. In vergelijking met de buurlanden kent België een belastingdruk gelijkaardig aan de Franse en een belastingstructuur gelijkaardig aan de Duitse. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Nederland, hanteert België overigens een zeer "internationale" belastingstructuur.

Deel 3 besteedt verder veel aandacht aan maatstaven om internationale convergentie te meten. Wat de belastingdruk betreft, domineert volgens de MESSERE-indicator in het eerste deel van de periode 1965-1997 de divergentie en in het tweede deel de convergentie. Volgens deze indicator convergeert een land indien de afwijking tegenover het gemiddelde in de tijd afneemt. Op basis van een uit de groeitheorie overgenomen methodologie zijn de besluiten eenduidiger: er is zowel sprake van β - als van s -convergentie. β -convergentie houdt in dat de belastingontvangsten in landen met een laag startniveau sneller groeien (of minder snel dalen), s -convergentie houdt in dat de spreiding over de landen heen in de tijd afneemt.

Wat de belastingstructuur betreft, stellen we zowel via de divergentiemaatstaf van ROSE, als via rangcorrelatie en volgens een op CRAMER gebaseerde associatiemaatstaf convergentie vast. Op het einde van de beschouwde periode groeiden de belastingstelsels echter opnieuw wat uiteen. De divergentiemaatstaf van ROSE sommeert de absolute verschillen in de aandelen van de diverse belastingcategorieën, de associatiemaatstaf kwadrateert ze. We besluiten verder dat er zelden een significant verband bestaat tussen de belastingdruk en de belastingstructuur. Toch komen een hoge

belastingdruk en een groot gewicht van de parafiscaliteit en een lage belastingdruk en een groot gewicht van de eigendomsbelastingen doorgaans samen voor.

Inhoudsopgave

1. DE BELGISCHE BELASTINGONTVANGSTEN

1.1. Dertig jaar fiscale ontvangsten 1970-1999

1.1.1. Globaal overzicht

1.1.2. De directe belastingen

1.1.3. De douane en accijnzen

1.1.4. De BTW en de registratierechten

1.2. De belastingdruk in België

1.2.1. De ESR95-methodologie

1.2.2. Recente evolutie van de Belgische belastingdruk

2. HET EUROPEES KADER

2.1. Impact van de Europese instellingen op de nationale fiscaliteit

2.1.1. (Gebrek aan) soevereiniteit

2.1.2. Consensus vereist in de Europese Ministerraad

2.1.3. Het subsidiariteitsprincipe

2.1.4. Het Europees Verdragsrecht en het afgeleid Europees recht

2.1.4.1. Het Verdragsrecht (of "primary community law")

2.1.4.2. Het afgeleid recht (of "secondary community law")

2.1.5. Indirecte normering via de Maastricht-criteria en het Stabiliteits- en Groeipact

2.1.6. De Europese Commissie en de fiscaliteit

2.1.7. "De rechters maken nieuw recht"

2.2. De fiscaliteit hoog op de Europese agenda in de jaren 1990

2.2.1. De belastingen, de interne markt en de EMU

2.2.2. De actuele uitdagingen

3. DE BELASTINGDRUK EN DE BELASTINGSTRUCTUUR NADER BEKEKEN

3.1. De fiscaliteit gewogen

3.1.1. Het cijfermateriaal

3.1.2. De interpretatie van de gerapporteerde belastingdruk

3.1.2.1. Enig voorbehoud bij teller en noemer

3.1.2.2. De belastingdruk als maatstaf van het overheidsbeslag.

3.1.2.3. Besluit: de belastingdruk desondanks een waardevolle statistiek

3.1.3. Overwegingen omtrent de aggregatie-methode

3.1.3.1. De aggregatiemethode van de OESO

3.1.3.2. Keuze van de conversiekoersen

3.1.3.2.1. Conversie tegen marktkoersen

3.1.3.2.2. Conversie tegen PPS-koersen

3.1.3.3. Het rekenschema

3.1.3.4. Politieke motieven en de relativiteit van administratieve grenzen

3.1.3.4.1. Eén land, één stem?

3.1.3.4.2. De relativiteit van administratieve grenzen

3.2. Situering van de Belgische belastingdruk

3.2.1. Evolutie van de Belgische belastingdruk, 1965-1997

3.2.2. De Belgische belastingdruk in vergelijking met het Europees en OESO-gemiddelde

3.2.3. Het ongewogen en gewogen Europees en OESO-gemiddelde

3.2.4. De belastingdruk in de buurlanden

3.3. Situering van de Belgische belastingstructuur

3.3.1. Categorie 1000 (belastingen op inkomen, winsten en meerwaarden)

3.3.2. Categorie 2000 (sociale zekerheidsbijdragen)

3.3.3. Categorie 3000 (belasting op loonlast en tewerkstelling)

3.3.4. Categorie 4000 (belastingen op eigendom en vermogen)

3.3.5. Categorie 5000 (belastingen op goederen en diensten)

3.3.6. Categorie 6000 (overige belastingen)

3.3.7. De Belgische belastingstructuur in vergelijking tot het EU- en het OESO-gemiddelde

3.3.7.1. De belastingstructuur in 1997

3.3.7.2. De veranderingen uit de periode 1965-1997

3.4. De convergentietest van MESSERE

3.4.1. Het begrip convergentie

3.4.2. Het rekenschema

3.4.3. De resultaten

3.4.3.1. Convergentie van de belastingdruk in de 15 landen van de Europese Unie

3.4.3.2. Convergentie van de belastingdruk in 24 OESO-landen

3.4.3.3. Convergentie van de belastingdruk in alle OESO-landen

3.4.4. Conclusie

3.5. β -convergentie en s-convergentie

3.5.1. De begrippen

3.5.2. De resultaten

3.5.2.1. De reële belastingdruk per capita

3.5.2.1.1. De reële belastingdruk per capita en β -convergentie

3.5.2.1.2. De reële belastingdruk per capita en s-convergentie

3.5.2.2. De convergentie van de belastingdruk in verhouding tot het bruto binnenlands product

3.5.2.2.1. Evolutie van de standaardafwijking

3.5.2.2.2. Evolutie van de variatie-coëfficiënt (of relatieve standaardafwijking)

3.6. Een alternatieve convergentiemaatstaf

3.6.1. De begrippen en het rekenschema

3.6.2. Resultaten

3.6.2.1. De belastingdruk per capita in de Europese Unie

3.6.2.2. De belastingdruk per capita in de OESO-landen

3.7. De structuurtest van ROSE

3.7.1. Het rekenschema

3.7.2. De resultaten

3.7.2.1. Bilaterale divergentie ten opzichte van de Belgische belastingstructuur, 1997

3.7.2.2. Divergentie ten opzichte van het Europees gemiddelde, 1997

3.7.2.3. Divergentie van de Europese landen ten opzichte van het OESO-gemiddelde, 1997

3.7.2.4. Divergentie van de belastingstructuur in een bredere context

3.7.2.5. Evolutie van de divergentie in de tijd

3.7.2.6. Evolutie van de divergentie binnen de landengroep

3.8. De belastingstructuur en de rangcorrelatie van SPEARMAN en KENDALL

3.8.1. Het rekenschema

3.8.2. De resultaten

3.8.2.1. Rangcorrelatie ten opzichte van de Belgische belastingstructuur

3.8.2.2. Rangcorrelatie ten opzichte van de Europese belastingstructuur

3.8.2.3. Rangcorrelatie ten opzichte van de internationale belastingstructuur

3.8.2.4. Evolutie van de rangcorrelatie

3.9. Op de associatiemaatstaf van CRAMER gebaseerde structuurtest

3.9.1. De begrippen en het rekenschema

3.9.2. De resultaten

3.9.2.1. De associatiemaatstaf toegepast op de 15 EU-landen

3.9.2.2. De associatiemaatstaf toegepast op 24 OESO-landen

3.10. Verband belastingdruk en belastingstructuur

3.10.1. Grafisch verband tussen belastingdruk en belastingstructuur

3.10.2. De rangcorrelatie van SPEARMAN en de associatiemaatstaf van SOMERS

3.10.3. De associatiemaatstaf toegepast op een 2x2-tabel

3.10.4. De EU-landen en de belastingdruk

4. SAMENVATTING EN BESLUIT

4.1. Overzicht

4.1.1. Deel 1, de Belgische federale belastingontvangsten en de globale belastingdruk

4.1.2. Deel 2, het Europees fiscaal kader

4.1.3. Deel 3, een kwantitatieve zoektocht naar convergentie tussen de EU- en de OESO-landen voor wat de belastingdruk en de belastingstructuur betreft

4.2. Korte samenvatting

5. BIBLIOGRAFIE

6. BIJLAGEN

6.1. Lijst der afkortingen

6.2. De OESO-landencode

6.3. De indeling van de belastingontvangsten in categorieën

6.4. The OECD interpretative guide

6.5. Het economisch gewicht van de OESO-landen, 1965-1998

6.5.1. Het relatieve gewicht van de EU-landen ten opzichte van het EU-totaal, 1965-1998

6.5.2. Het relatieve gewicht van de EU-landen ten opzichte van het OESO-totaal, 1965-1998

6.5.3. Het relatieve gewicht van de niet-EU-landen ten opzichte van het OESO-totaal, 1965-1998

6.6. Belastingdruk in verhouding tot het bruto binnenlands product OESO-landen, 1965-1998

6.7. Reële belastingontvangsten per capita voor de OESO-landen, 1965-1997

6.8. Belastingstructuur OESO-landen

6.8.1. Belastingstructuur België, 1965-1998

6.8.2. Belastingstructuur OESO-landen, 1997

6.8.3. Belastingstructuur OESO-landen, 1965

6.9. Rangcorrelatie belastingstructuur, 1965-1997

6.9.1. Rangcorrelatie ten opzichte van Belgische belastingstructuur

6.9.2. Rangcorrelatie ten opzichte van de gewogen gemiddelde structuur van de 15 EU-landen

6.9.3. Rangcorrelatie ten opzichte van de gewogen gemiddelde structuur van 24 OESO-landen